

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) , Avrupa Birliği'ne değil, hemen hemen tüm Avrupa Devletlerinin üyesi olduğu Avrupa Konseyi'ne bağlı olarak 1959 yılında kurulmuş uluslararası bir mahkemedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) esaslarına göre karar verir yani bir bakıma bu sözleşme AİHM'nin Anayasası konumundadır.

AİHM, Sözleşme ve eki Protokollerde yer alan temel hakların güvence altına alınmasını sağlamak amacıyla çalışan bir üst yargı organıdır. AİHM'nin kararları iç hukuk ve yargı kararlarının üzerinde yer alır. Halböyle olunda, üye tüm devletlerin ve özellikle Avrupa Birliği üyesi devletlerin AİHM kararlarına uyması önem kazanmaktadır.

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin, Sözleşme ile güvence altına alınan insan haklarını çiğnemesi, bu eylemin AİHM kararına yansiyarak karara bağlanmasına rağmen devam etmesi vahim bir gelişmedir. Uzun yıllar süren bir mücadele sonucunda Balkan Türkleri adına, İskeçe Türk Birliği'nin AİHM'den aldığı karara rağmen, Yunanistan'ın insan haklarını ihlal eden eyleminde direnmesi bunun tipik bir örneğidir. İskeçe, Yunanistan'ın doğusunda Türklerin yoğun olarak yaşadığı bir kenttir. Edirne'nin hemen yanı başındaki Dedeoğaç, Gümülcine ve İskeçe gibi yerlere gitmek, Türkiye'nin bir yerinde, bir mahalleden bir diğer mahalleye gitmek kadar ucuz ve yakındır. Yol boyu dağların yamaçlarına dizilmiş, minareli camileri bulunan tipik Türk köylerini görebilirsiniz.

Tarih boyunca Türk kavimlerinin bulunduğu bir yer olan bu bölgeye yani Balkanlara Osmanlı İmparatorluğu 1363 yılında yerleşmiştir. İskeçe'nin yanı sıra Kavala, Drama ve Serez bölgelerinin Osmanlı İmparatorluğu egemenliğine girmesi ise 26 Eylül 1371 yılında Çirmen Zaferi ile gerçekleşmiştir.

Balkan Savaşları (1912-13) ile bölgede kopmalar başladıktan sonra İskeçe'nin de dahil olduğu Batı Trakya'nın geleceğinin "*halkoyu*" ile belirlenmesine karar verilmiş, Mayıs 1920'de gerçekleşen halkoyu ile, Türk nüfusunun ezici çoğunluğu elinde bulundurmasına rağmen, sonuç; bölgenin Yunanistan'a bağlanması yönünde olmuştur. Yani 500 yıldan fazla Türk egemenliğinde bulunan bu yerler, sonucu tartışmalı masa başı oyunları ile Türkiye'den koparılmıştır.

İskeçe'de, 1927 yılında kurulan ve nerede ise Türkiye Cumhuriyeti ile yaşıt olan bir dernek "*İskeçe Türk Birliği-İTB*" bulunmaktadır. İsminde "*Türk*" sözcüğü bulunmasından ötürü, dönemin İskeçe ve Rodop Valilerinin emri ile 1983 yılında; İskeçe Türk Birliği , Gümülcine Türk Gençler Birliği ve Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği'nin tabelaları polis tarafından sökülmüş, uzun yıllar süren ve tarihe geçecek kadar önem arzeden bir hukuk mücadelesi bu suretle başlamıştır.

Türk Derneklerinin tabelalarının polis zoru ile sökülmesi sonrasında İskeçe Valisi 1984 yılında, İskeçe Bidayet Mahkemesinde bu derneklerin kapatılması için dava açmış, Mahkeme 1986 yılında utanılacak bir karara imza atarak;

“Derneğin isminde Türk kelimesinin bulunmasının yasalara, kamu düzenine ve ahlaka aykırı olduğunu” hüküm altına alarak kapatma işlemini onaylamıştır. Yunanistan makamları, Türk kimliğini silmek için, Batı Trakya’da Türk kimliğinin değil, müslüman azınlığının bulunduğunu ileri sürmektedirler.

İskeçe Türk Birliği üyeleri, Bidayet Mahkemesinin kararını, İstinaf Mahkemesi nezdinde temyiz etmişler, duruşma tarihleri çeşitli nedenlerle ertelenmiş nihayet 1999 yılında sonuçlanarak “Derneğin isminde Türk kelimesinin bulunması ve yabancı bir devletin çıkarlarına hizmet etmesi” nedeni ile Bidayet Mahkemesinin kararı doğrultusunda, İskeçe Türk Birliği’nin kapatılması kararı onanmıştır.

İskeçe Türk Birliği, İstinaf Mahkemesinin kararını, Yunanistan Yargıtay’ı Arios Pagos nezdinde 2000 yılında temyiz etmiş, davayı uzatmak için alınan bozma, geri göndermeler sonucu Yunan Yargıtay Genel Kurul’u nihayet 2005 yılında açıkladığı kararı ile, İskeçe Türk Birliği’nin temyiz istemini reddederek kapatma işlemini onamıştır.

İskeçe Türk Birliği 22 yıl sonra çıkan nihai karardan ve bu suretle iç hukuk yollarını tükettikten sonra 2005 yılının Temmuz ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne (AİHM) başvurmuştur. Dava AİHM’de 2 yılı aşkın bir süre devam etmiş ve nihayet 2008’in 27 Mart’ında açıklanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, İskeçe Türk Birliği’ni oybirliğiyle haklı bulmuştur.

AİHM, İskeçe Türk Birliği’nin Yunanistan aleyhine açtığı davayı kabul ederek 2008 yılında karara bağlamış ve Yunanistan’ın Türk azınlığına ait dernekleri kapatma kararıyla “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) örgütlenme hakkıyla ilgili 11.maddesini ihlal ettiğini” hüküm altına almıştır.

Böylece İskeçe Türk Birliği, insanlığa hizmet eden büyük bir hukuk zaferini kazanmıştır.

Bu gelişmeden sonra Yunanistan, karara itiraz etmişse de AİHM’nin kararı değişmemiş ve İskeçe Türk Birliği nihai olarak haklı bulunmuştur. 25 yıl, yani çeyrek asır beklenen karar üzerine İskeçe Türk Birliği, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin kararına dayanarak, kapatma kararının iptali için İskeçe Asliye Hukuk Mahkemesi’ne başvurmuş, ne yazık ki Mahkeme, Mayıs 2009’da açıkladığı kararıyla İskeçe Türk Birliği’nin talebini, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin açık ve net kararına rağmen kabul etmemiştir. İskeçe Türk Birliği, söz konusu bu kararı da temyiz etmek amacıyla istinaf mahkemesine götürmüştür ve 30 yıla yaklaşan hukuk mücadelesine devam etmektedir.

AİHM’nin kararı karşısında, üstelik kendisi de Avrupa Birliği üyesi olan Yunanistan’ın yapması gereken tek şey, AİHM’nin kararına uyarak dernekleri açmasıdır. Ama Yunanistan böyle davranmamış ve Türk isimli derneklerin açılmasına izin vermemiştir. İskeçe Türk Birliği’nin, AİHM kararına dayanarak yaptığı başvurular halen Yunanistan resmi makamları ve mahkemeleri arasında sürünmektedir.

İskeçe Türk Birliği'nin belirttiği üzere “30 yıldır devam eden bu dava, hukukun üstünlüğü ve adaletin sağlanmasının olduğu kadar, demokratik değerler, insan hakları, temel özgürlükler ile Avrupa hukukuna ve uluslararası sözleşmelere gerçekten saygı gösterilip gösterilmediğinin belirleneceği önemli bir sınav niteliğini taşımaktadır.”

İskeçe Türk Birliği'nin bu ifadesine rağmen ortada olan gerçek, AİMH kararına Yunanistan'ın hiçbir şekilde önem vermediği ve insan haklarına pek meraklı görünen diğer AB üyesi devlet ve toplulukların da bu durum karşısında sessiz kaldığıdır.

Bu sessiz kalıştan daha acısı; Türk yetkililerin, Balkan Türklerinin 30 yıllık hukuk mücadelesine yeterli katkıyı verememiş olmalarıdır.

Bu mücadelenin sonunda kazanılmış olan AİHM kararının, uluslararası toplum ve camiada yeteri kadar işlenememiş olmasıdır. Eğer durumun tersi olsa yani AİHM kararını uygulamayan taraf Türkiye olsa idi, Yunan makamlarının bu durumu ne kadar ve ne büyük ölçüde kullanacaklarını tahmin etmek zor olmayacaktır.

Avrupa ve AİHM istiyor görünümü altında; Türkiye'deki yer isimlerini değiştiren, 40 çeşit azınlık yaratan, topraklarını azınlık vakıflarına dağıtan, Türklüğe ait değer ve sembelleri yoketmeyi bir moda haline, azınlık üretmeyi bir salgın hastalık haline getirenlerin, İskeçe Türk Birliği'nin mücadelesine yardımcı olmaları ve sonucundan ders almaları gerekir. Başta da belirttiğimiz üzere; Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin, İnsan Hakları Sözleşmesi ile güvence altına alınan hak, özgürlük ve değerlerini çiğnemesi, bu eylemin AİHM kararına yansiyarak karara bağlanmasına rağmen aynı eylemin devam etmesi vahim bir gelişmedir. Uzun yıllar süren bir mücadele sonucunda Balkan Türkleri adına, İskeçe Türk Birliği'nin AİHM'den aldığı karara karşın, Yunanistan'ın insan haklarını ihlal eden eyleminde direnmesi bunun tipik bir örneğidir. Uygur dünya ve Türkiye, bu kararın takipçisi ve insan hakları adına destekçisi olmalıdır.

NAMUS!

Av. Mesude ALTUNEL*